

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 19094/2022
14.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Драгане Бољевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Милан Јакшић адвокат из ..., против туженог Друштва за новинско – издавачку делатност „DAN GRAF“ д.о.о. из Београда, чији је пуномоћник Дејан Богдановић адвокат из ..., ради заштите ауторских права и накнаде штете, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 116/21 од 21.07.2022. године, у седници већа одржаној дана 14.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж4 116/21 од 21.07.2022. године- става првог, четвртог, шестог и седмог изреке.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П4 290/19 од 11.03.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев па је утврђено да је тужени повредио ауторска права тужиоца тако што је на интернет сајту www.danas.rs неовлашћено јавно саопштио ауторска дела- фотографије ближе означене у том ставу изреке, без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора, и ауторско дело саопштио у непотпуној форми, у периоду од 25.06.2016. године до 15.11. 2017. године . Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев у делу којим је тужилац тражио да суд обавезе туженог да му накнади имовинску штету због повреде ауторског права, јер је на интернет сајту www.danas.rs повредио имовинска права тужиоца на начин и у износима ближе означеним у наведеном делу изреке. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторских дела тужиоца, без назначења имена или псеудонима аутора, исплати износ од 630.000,00 динара, односно 30.000,00 динара по саопштењу са законском затезном каматом почев од 11.03.2021. године па исплате. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора, јавним саопштавањем ауторских дела тужиоца ближе означених у изреци у непотпуној форми, исплати износ од 570.000,00 динара, односно 30.000,00 динара по саопштавању са законском затезном каматом почев од 11.03.2021. године па до исплате. Ставом петим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца преко досуђеног износа од 630.000,00 динара до траженог износа од

1.050.000,00 динара, на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора и јавним саопштавањем ауторских дела – фотографија без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора, са траженом каматом од пресуђења па до исплате. Ставом шестим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца преко досуђеног износа од 570.000,00 динара до траженог износа од 950.000,00 динара на име накнаде неимовинске штете због повреде моралног права аутора јавним саопштавањем ауторских дела тужиоца –фотографија у непотпуној форми, са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате. Ставом седмим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 282.111,00 динара са законском затезном каматом од 11.03.2021. године па до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж4 116/21 од 21.07.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Вишег суда у Београду П4 290/19 од 11.03.2021. године у делу става трећег изреке којим је тужени обавезан да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторских дела – фотографија тужиоца, ближе означених у том делу изреке, без назначења имена или псеудонима аутора исплати износ од 315.000,00 динара, односно 15.000,00 динара по саопштењу са законском затезном каматом почев од 11.03.2021. године па исплате, као и у делу става четвртог изреке којим је тужени обавезан да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора, јавним саопштавањем ауторских дела – фотографија тужиоца ближе означених у том делу изреке у непотпуној форми, исплати износ од 285.000,00 динара, односно 15.000,00 динара по саопштавању са законском затезном каматом почев од 11.03.2021. године па до исплате. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду П4 290/19 од 11.03.2021. године у преосталом делу става трећег и четвртог изреке, тако што је делимично одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавеже тужени да тужиоцу на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторских дела – фотографија тужиоца ближе означених у ставу трећем и четвртном изреке без назначења имена или псеудонима аутора исплати износ од још 315.000,00 динара са законском затезном каматом од 11.03.2021. године па исплате, а на име накнаде неимовинске штете због повреде моралних права аутора јавним саопштавањем ауторских дела – фотографија тужиоца ближе означених у том делу изреке у непотпуној форми за износ од још 285.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 11.03.2021. године па до исплате. Ставом трећим изреке, укинута је пресуда Вишег суда у Београду П4 290/19 од 11.03.2021. године, у делу става првог изреке, којим је утврђено да је тужени повредио ауторска права тужиоца, тако што је на интернет сајту www.danas.rs дана 23.09.2016. године јавно саопштио ауторско дело тужиоца – фотографију „Ракитово“ у непотпуној форми и дана 07.10.2016. године јавно саопштио ауторско дело тужиоца – фотографију „Годачица“ у непотпуној форми. Ставом четвртим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена Вишег суда у Београду П4 290/19 од 11.03.2021. године у преосталом делу става првог изреке. Ставом петим изреке, одбачена је жалба туженог изјављена против става петог и шестог изреке пресуде Вишег суда у Београду П4 290/19 од 11.03.2021. године. Ставом шестим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу седмом изреке наведене пресуде тако што је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 115.600,00 динара са законском затезном каматом од извршности па до исплате, у року од 15 дана од дана достављања пресуде. Ставом седмим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове

другостепеног поступка у износу од 18.000,00 динара, у року од 15 дана од дана достављања пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, позивајући се на одредбе члана 403. став 2. тачка 1. ЗПП и члана 404. став 1. ЗПП, због повреде материјалног права.

Испитујући дозвољеност ревизије у смислу члана 403. став 2. тачка 1. ЗПП („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ... 18/20) у вези члана 92 Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија туженог дозвољена пошто је одредбом члана 214а. Закона о ауторском и сродним правима („Службени гласник РС“ бр. 104/09 ... 66/19) прописано да је ревизија увек дозвољена у споровима због повреда ауторских и сродних права, када се не односе на имовинскоправни захтев. С обзиром да је ревизија тужиоца дозвољена одредбом члана 214а. Закона о ауторском сродним правима, то нема законских разлога за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. став 1. ЗПП.

Испитујући побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизија тужене није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је аутор фотографија „Грабовица“, „Петница“, „Брајковац“, „Жупска Суботица“, „Градац“, „Мира Петровић Црвена река“, „Мира Петровић у Скорици“, „Ракитово“, „Годачица“, „Шумане“, „Трнава“, „Мала Иванча“, „Драјнац“, „Доњи Товарник“, „Драга“, „Јасеница“, „Вршац 2“ и „Марка 180. год УК1“, које су настале током извршавања његових радних обавеза за потребе фотодокументовања вести и догађаја у предузећу ЈП „Пошта Србије“ где је стално запослен на неодређено време и обавља послове на позицији сарадник у ... у Сектору за Тужени је на интернет сајту www.danas.rs објавио без означања имена или псеудонима тужиоца и у непотпуној форми: дана 25.06.2016. године фотографију „Грабовица“, дана 02.07.2016. године фотографију Петница“, дана 08.07.2016. године фотографију „Брајковац“, дана 16.07.2016. године фотографију „Жупска Суботица“, дана 09.09.2016. године фотографију „Градац“, дана 15.09.2016. године фотографију „Мира Петровић Црвена река“, дана 16.09.2016. године фотографију „Мира Петровић у Скорици“, дана 23.09.2016. године фотографију „Ракитово“, дана 30.09.2016. године фотографију „Годачица“, дана 07.10.2016. године фотографију „Шумане“, дана 28.10.2016. године фотографију „Трнава“, дана 04.11.2016. године фотографију „Мала Иванча“, дана 17.11.2016. године фотографију „Драјнац“, дана 18.11.2016. године фотографију „Доњи Товарник“, дана 02.12.2016. године фотографију „Драга“, дана 08.12.2016. године фотографију „Јасеница“, дана 16.12.2016. године фотографију „Вршац 2“, дана 05.06.2017. године фотографију „Марка 180. год УК1“, док је дана 16.09.2016. године то учинио два пута у односу на фотографију „Мира Петровић у Скорици“, а наведену фотографију објавио на исти начин дана 06.11.2017. године и 15.11.2017. године. ЈП „Поште Србије“ су фотографије доставиле свим електронским и штампаним медијима у групном мејлу, као информације и фотографије о догађајима за које је имало интерес да се о њима обавести јавност. Послате су са званичног мејла предузећа и налазе се у фото-документацији у архиви предузећа. Документовање

догађаја и материјалних вредности предузећа, фотографисањем аудио и видео садржаја обавља поред тужиоца више запослених, у складу са радним налозима непосредног руководиоца и расположивим људских ресурсима. Тужилац је предметне фотографије сачинио по налогу непосредног руководиоца за потребе ЈП „Поште Србије“, себе сматра професионалцем јер је познат у фотографским круговима у земљи и иностранству, а његове фотографије су објављене у великим светским медијима. Тужилац је фотографије видео на порталу туженог током 2017. године и почетком 2018. године.

На основу правилно утврђеног чињеничног стања, правилно су нижестепени судови применили материјално право, одредбе члана 9, 17, 19. и 28. Закона о ауторским и сродним правима и члана 204. истог закона, када су закључили да је тужени повредио ауторска права тужиоца тако што је неовлашћено јавно саопштио наведена ауторска дела тужиоца без навођења имена аутора и у непотпуној форми.

Наиме, чланом 2. Закона о ауторском и сродним правима прописано је да је ауторско дело оригинална духовна творевина аутора, изражена у одређеној форми, без обзира на његову уметничку, научну и другу вредност, његову намену, величину, садржину и начин испољавања као и допуштеност јавног саопштавања његове садржине (став 1.). Ауторским делом сматрају се нарочито, између осталог, планови, скице, макете и фотографије (став 2. тачка 9.). Аутор је физичко лице које је створило ауторско дело, и носилац је ауторског права, (члан 9. став 1 и 3.) Садржина ауторског права прописана је у одредбама чланова 14. до 19. овог закона, тако да аутор има искључиво право да му се призна ауторство на његовом делу (члан 14.), да његово име, псеудоним или знак буду назначени на сваком примерку дела, односно наведени приликом сваког јавног саопштавања дела, изузев ако је то, с обзиром на конкретни облик јавног саопштавања дела технички немогуће или нецелисходно (члан 15.), да објави своје дело и да одреди начин на који ће се оно објавити (члан 16. став 1.), да штити интегритет свог дела супростављањем изменама свог дела од стране неовлашћених лица и супростављања јавном саопштавању свог дела у измењеној или непотпуној форми, водећи рачуна о конкретном техничком облику саопштавања дела и доброј пословној пракси, као и да даје дозволу за прераду свог дела (члан 17.), да се супростави искоришћавању свог дела на начин који угрожава или може угрозити његову част и углед (члан 18.). Аутор има право на економско искоришћавање свог дела, као и дела које је настало прерадом његовог дела и за свако искоришћавање ауторског дела од стране другог лица аутору припада накнада, ако овим законом или уговором није друкчије одређено (члан 19.). Аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани бележење и умножавање свог дела у целости или делимично било којим средствима, у било ком облику, на било који трајни или привремени, посредни или непосредни начин у смислу одредбе члана 20. став 1. истог закона. Право на јавно саопштавање, укључујући интерактивно чињење дела доступним јавности прописано је одредбом члана 30. истог закона, тако што аутор има искључиво право да другоме забрани или дозволи јавно саопштавање дела, укључујући чињење дала доступним јавности, жичним или бежичним путем, на начин који омогућује појединцу индивидуални приступ делу са места и у време које он одабере. Право на прилагођавање, аранжирање и другу измену дела прописано је одредбом члана 31. Закона о ауторском и сродним правима, тако што аутор има искључиво право да другоме дозволи или забрани прилагођавање, провођење, аранжирање и друге измене дела.

Одредбом члана 98. истог закона прописано је да ако је аутор створио дело током трајања радног односа, извршавајући своје радне обавезе, послодавац је овлашћен да то дело објави и носилац је искључивих имовинских права на његово искоришћавање у оквиру своје привредне делатности у року од пет година од завршетка дела, ако општим актом или уговором о раду није друкчије одређено. Аутор има право на посебну накнаду, зависно од ефеката искоришћавања дела.

Одредбом члана 204. истог закона прописано је да повреда ауторског или сродног права представља неовлашћено вршење било које радње која је обухваћена искључивим правима носиоца ауторског или сродног права, неплаћање накнаде прописане овим законом или уговором, или неизвршавање других обавеза према носиоцу ауторског или сродног права, а прописаних овим законом. Одредбом члана 205. став 1. истог закона прописано је да носилац ауторског права, интерпретатор, произвођач фонограма, произвођач видеограма, произвођач емисије, произвођач базе података и стицалац искључивих овлашћења на ауторска и сродна права може тужбом да захтева, између осталог, утврђење повреде права, престанак повреде права, уништење или преиначење предмета којима је извршена повреда права, укључујући и примерке предмета заштите, њихове амбалаже, матрице, негативе и слично, уништење или преиначење алата и опреме који су употребљени у стварању или производа предмета којима се потврђује права, ако је то неопходно за заштиту права, накнаду имовинске штете и објављивање пресуде о трошку туженог. Ставом 2. истог члана, прописано је да аутор, односно интерпретатор има право на тужбу за накнаду неимовинске штете због повреде својих моралних права.

Имајући у виду да је тужени без сагласности тужиоца јавно саопштио тужиочево ауторско дело – предметне фотографије у измењеној форми на свом интернет сајту www.danas.rs у периоду од 25.06.2016. године закључно са 15.11.2017. године, то је правилан закључак нижестепених судова да је на тај начин повредио ауторска права тужиоца на ауторским делима- предметним фотографијама, тако што је супротно одредбама Закона о ауторским и сродним правима неовлашћено јавно саопштио фотографије, без назначења имена или псеудонима тужиоца као аутора и јавно саопштио ауторско дело у непотпуној форми, на тај начин што су оригиналне фотографије исечене (кроповане).

По оцени Врховног суда правилно су нижестепени судови одмерили и висину накнаде нематеријалне штете због повреде моралних права тужиоца као аутора пошто су правилно оценили све околности прописане одредбом члана 200. Закона о облигационим односима. Због претрпљених душевних болова услед повреде права на назначење имена и права на заштиту интегритета ауторског дела тужиоцу је досуђена правичана накнада нематеријалне штете у складу са свим околностима конкретног случаја, значајем повређеног добра и циљем коме ова накнада служи, сходно члану 200. Закона о облигационим односима.

Неосновани су наводи у ревизији туженог да је приликом достављања фотографија туженом од стране ЈП „Поште Србије (код ког предузећа је тужилац био запослен у време настанка фотографија), ово предузеће није ни на једном месту означило тужиоца као аутора предметних фотографија, па је оно прекршило своје обавезе из члана 101. Закона о ауторским и сродним правима, и тужени не може бити одговоран за кршење моралног права аутора на назначење имена односно псеудонима.

Одредбе чланова 98.-101. Закона о ауторском и сродним правима се односе на обавезе послодавца у погледу искоришћавања дела створеног у радном односу и тичу се односа аутора и послодавца и не могу искључити одговорност туженог у односу на повреду моралних права аутора. Тужени је фотографије тужиоца јавно саопштио без означања имена или псеудонима аутора и у непотпуниј форми у дневном листу чији је издавач, чиме је повредио ауторска права тужиоца независно од чињенице на који начин и у којој форми је тужени дошао у посед фотографија.

Из наведених разлога Врховни суд је одлучио као у изреци на основу члана 414. став 1. ЗПП.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**